

L I S T Y   D O   R E D A K C J I

W SPRAWIE WYDAWNICTWA PPS LEWICA 1906—1918

Dziękując dr Krzysztofowi Groniowskiemu i Redakcji Waszego pisma za obszerną, rzeczową i życzliwą recenzję I i II tomu redagowanego przez nas wydawnictwa: *PPS-Lewica 1906—1918. Materiały i dokumenty*¹, czujemy się w obowiązku zgłosić, gwoli ścisłości informacji przekazanych na łamach tak poczytnego pisma, pewne sprostowania i wyjaśnienia.

A mianowicie:

Marian Bielicki, jeden z współtwórców ideologii i programu PPS-Lewicy, nie brał udziału w obradach X Zjazdu partii w Cieszynie, jak sądzi autor recenzji. Aresztowany w czerwcu 1907 r. przebywał w murach fortecy w Brześciu, skąd w początkach 1908 r. zesłano go na Syberię.

Broszura M. Horwitza-Waleckiego *W sprawie naszej taktyki. Odpowiedź CKR PPS na List otwarty tow. Ignacego Daszyńskiego* ze stycznia 1906 r. została przedrukowana w zbiorze dokumentów, zaś broszura M. Bieleckiego na ten sam temat zaznaczona jedynie w przypisie, nie dlatego, jak sugeruje dr Groniowski, że redaktorzy zbioru kładli tendencyjny nacisk na rolę Waleckiego w kształtowaniu się ideologii PPS-Lewicy lecz jedynie dlatego, że broszura Waleckiego pisana w więzieniu, a ostatecznie zredagowana przez członków CKR przebywających na wolności, została uznana, jak zresztą wynika z jej tytułu, za oficjalny dokument CKR.

Wbrew wrażeniu, które może wynikać z kontekstu, wspomniany przez dr Groniowskiego Gunter-S. Szulc, nie był członkiem PPS-Lewicy, lecz SDKPiL. Świadczy to zarazem o tym, jak dalece „Wiedza” nie nosiła wówczas wąsko partyjnego charakteru.

Szkoda, iż K. Groniowski nie wspomniał o, omówionym w przedmowie do recenzowanego wydawnictwa, zamiarze wydania wraz z trzecim, ostatnim tomem dokumentów załączników w postaci indeksów, słowników i pełnej bibliografii do dziejów PPS-Lewicy.

Trudno także zgodzić się z oceną przez K. Groniowskiego roli F. Sachsa jako pierwszoplanowej tylko (lub przede wszystkim) w pracach organizacyjnych. Sachs był zawsze uznawany — przynajmniej od czasów rewolucji — za jednego z politycznych kierowników lewicy PPS, a później PPS-Lewicy.

Wreszcie, liczbowe zestawienia autorstwa artykułów, dokonane przez recenzenta, jako metoda w odniesieniu do drukowanej puścizny nielegalnej partii w ogóle, a takiej jak PPS-Lewica w szczególności, wzbudzają wątpliwości. Wystarczy zwrócić uwagę na to, jaki w ogóle odsetek dorobku publicystycznego PPS-Lewicy i jej działaczy z punktu widzenia autorstwa tego dorobku można rozszyfrować, a jaki odsetek recenzent rzeczywiście rozszyfrował? Tego nie wiemy. Wątpliwości te są więc jeszcze większe w stosunku do wyciągniętych (czy też sugerowanych) przez autora recenzji wniosków.

---

¹ „Kwartalnik Historyczny” 1963, nr 3.

Przypuszczamy, iż podane wyjaśnienia pozwoliłyby w innym nieco świetle rozpatrywać uwagi recenzenta na temat pominiętych przez wydawców prac i artykułów działaczy PPS-Lewicy oraz zasad uwypuklania roli tych działaczy, którzy nie parali się piórem lub też występowali w tej roli w sposób trudny, a często wręcz niemożliwy, do ustalenia.

Liczymy, że Redakcja zechce łaskawie opublikować tych kilka — istotnych jak się wydaje — wyjaśnień.

Wydawcy

Warszawa, listopad 1963

SPROSTOWANIE

Uprzejmie proszę o sprostowanie omyłkowego sformułowania mej wypowiedzi w dyskusji nad referatem prof. J. Godechota o Grand Empire („Kwartalnik Historyczny” 1963, nr 4, s. 943). Końcowe zdania wypowiedzi winny brzmieć: „Poglądy tego autora (tj. Rulhière’a), które tu tak mocno zaważyły, były inspirowane potrzebami polityki zagranicznej Francji i nie można ich uważać za najlepsze osiągnięcie studiów nad Polską, prowadzonych we Francji drugiej połowy XVIII w. Braki dzieła Rulhière’a wydobyla już współcześnie obszerna recenzja Duponta de Nemours”.

Ryszard W. Wołoszyński

RECTIFICATION

Le résumé en langue française de notre étude: *Quelques aspects de l'histoire des villages de l'époque du haut féodalisme: système seigneurial dans l'Italie du Nord et sa décadence* (vol. LXX, n° 4) contenait de nombreuses erreurs de traduction. Nous voudrions en corriger la plus grave. Sur la page 821, au lieu de „Une partie importante des revenus de la grande propriété était produite d'après le système de métayage, s'appuyant sur la main-d'oeuvre serve; les charges payées par des corvées qui étaient une forme essentielle des obligations onéreuses des fermes paysannes rattachaient d'une manière organique la réserve dominiale (*pars dominica*) aux terres des paysans (*pars massaricia*)”, devait être: „La plupart des revenus de la grande propriété provenait de l'indominicatum s'appuyant sur la main d'oeuvre serve; les corvées, qui étaient une charge essentielle fournie par des paysans, rattachaient d'une manière organique la réserve seigneuriale (*pars dominica*) aux tenures (*pars massaricia*)”.

Karol Modzelewski